

Skopian indikaatiot

Perttu Arkkila

HUS, Vatsakeskus Gastroenterologian
klinikka

Sidonnaisuudet kahden viimeisen vuoden ajalta

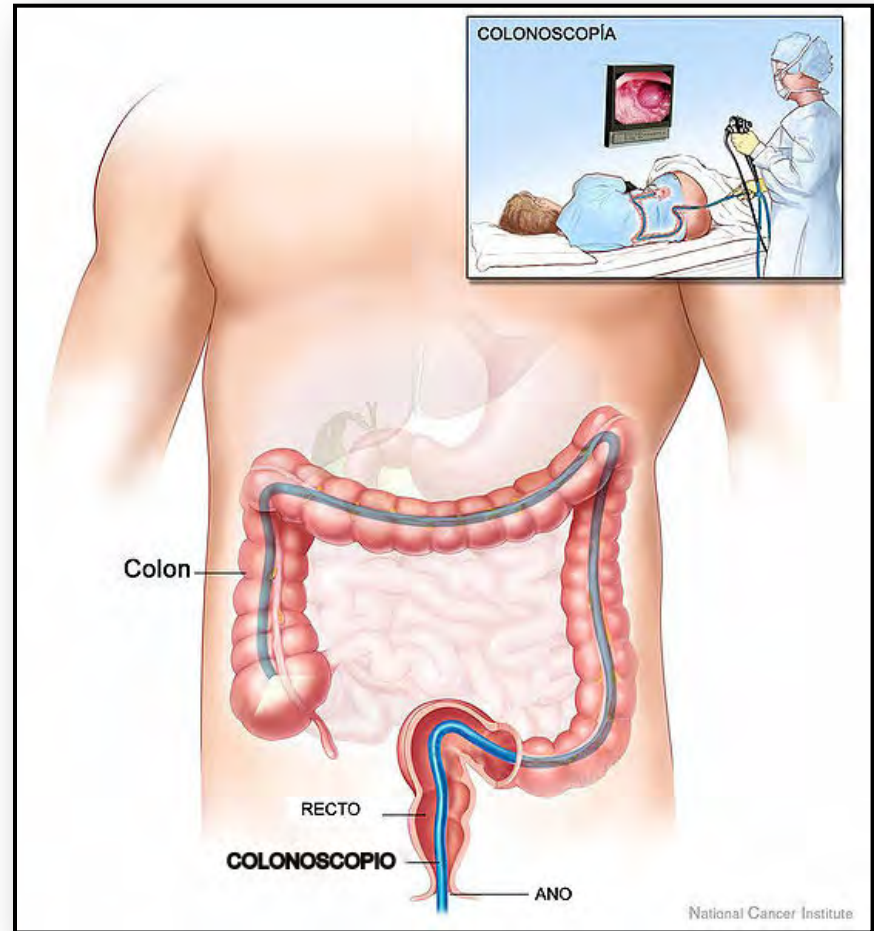
- **Oppiarvo**
 - LT, Sisätautiopin dosentti, sisätautien- ja gastroenterologian erikoislääkäri, hallinnon pätevyys
- **Päätoimi**
 - Osastonylilääkäri, HUS, Vatsakeskus, Gastroenterologian klinikka
- **Sivutoimet**
 - Yksityislääkäri HYKSIN Oy:ssä
- **Tutkimus ja kehitystyö**
 - Tutkijana useissa tieteellisissä hankkeissa HYKS:ssä, mm. ulosteensiirto, IBD, rasvamaksa, AIH
- **Koulutustoiminta**
 - Toistuvia luentoja eri lääkealan yritysten koulutuksissa (Allergan, Abbvie, Gilead, MSD, Ratiopharm, Orion Oy, Tillots Pharma)
 - Osallistunut lääkealan yrityksen koulutusten suunnitteluun (Gilead, MSD, Ratiopharm)
- **Luottamustoimet terveydenhuollon alalla**
 - Ei.
- **Toiminta terveydenhuollon ohjaukseen pyrkivissä hankkeissa**
 - Käypä hoitosuositus (NAFLD)
- **Muut sidonnaisuudet**
 - Osakkeen omistaja Orion Oy.

Skopioiden indikaatiot

Gastroskopia

Kolonoskopia

Gastroskopia-aiheet ja kiireellisyys

Gastroskopia

- **Lähetteessä pitää mainita seuraavat asiat:**
 - syy gastroskopiaan lähettämiseen
 - onko aiemmin tehty gastroskopiaa; vuosi ja keskeisin löydös.
 - onko aiemmin todettu *Helikobakteeri*-infektio ja onko häätöhoito suoritettu ja onnistuminen testattu?
 - onko tulehduskipulääke tai ASA käytössä?
 - onko AK-hoito käytössä?

Perttu Arkkila
Gastroskopia.
Lääkäriin käsikirja
18.4.2017.

Gastroskopia diagnostisena tutkimuksena 1

Gastroskopia

Indikaatio	Kiireellisyys
Tutkimaton ylävatsavaiva (dyspepsia) ≥ 55 -vuotiaalla	II
Tutkimaton ylävatsavaiva (dyspepsia) < 55 -vuotiaalla, jos siihen liittyy oireita	
☐ Toistuva oksentelu tai verioksenukset	I
☐ Nielemisvaikeus tai –kipu niellessä	I
☐ Meleena (musta uloste)	I

KIIREELLISYYSLUOKAT

päivystys

I kiireellisyys luokka (hoitoon viikon kuluessa)

II kiireellisyysluokka (hoitoon 30 vrk:n kuluessa)

III kiireellisyysluokka (potilaan tila ei oleellisesti pahene odottaessa)

Gastroskopia diagnostisena tutkimuksena 2

Gastroskopia

Indikaatio	Kiireellisyys
Tutkimaton ylävatsavaiva (dyspepsia) <55-vuotiaalla, jos siihen liittyy oireita <ul style="list-style-type: none"> ☐ Merkittävä laihtuminen ☐ Raudanpuuteanemia (kolonoskopia tehdään ensin, jos potilaalla ei ole ylävatsaoireita) ☐ Tulehduskipulääkkeiden runsas käyttö 	 II II II

KIIRELLISYYSLUOKAT

päivystys

I kiireellisyys luokka (hoitoon viikon kuluessa)

II kiireellisyysluokka (hoitoon 30 vrk:n kuluessa)

III kiireellisyysluokka (potilaan tila ei oleellisesti pahene odottaessa)

Gastroskopia diagnostisena tutkimuksena 3

Gastroskopia

Indikaatio	Kiireellisyys
Tutkimaton ylävatsavaiva (dyspepsia) <55-vuotiaalla, jos siihen liittyy oireita	
☐ Aikaisemmin sairastettu ulkustauti, joka ei liittynyt <i>H. pylori</i> -infektioon	II
☐ Muut ruoansulatuskanavan yläosan sairauksien riskitekijät: runsas alkoholinkäyttö, Crohnin tauti, kuuluminen syöpäsukuun	II
☐ <i>H. pylori</i> -positiivisuus ja samanaikainen tulehduskipulääkkeiden käyttö	II

KIIREELLISYYSLUOKAT

päivystys

I kiireellisyys luokka (hoitoon viikon kuluessa)

II kiireellisyysluokka (hoitoon 30 vrk:n kuluessa)

III kiireellisyysluokka (potilaan tila ei oleellisesti pahene odottaessa)

Gastroskopia diagnostisena tutkimuksena 4

Gastroskopia

Indikaatio	Kiireellisyys
Jatkuvat ruokatorven refluksisairauteen viittaavat oireet	III
Epäselvä rintakipu	II
Ruoansulatuskanavan yläosan akuutti vuoto; tutkimus tehtävä 24 tunnin kuluessa	I

KIIREELLISYYSLUOKAT

päivystys

I kiireellisyys luokka (hoitoon viikon kuluessa)

II kiireellisyysluokka (hoitoon 30 vrk:n kuluessa)

III kiireellisyysluokka (potilaan tila ei oleellisesti pahene odottaessa)

Gastroskopia diagnostisena tutkimuksena 5

Gastroskopia

Indikaatio	Kiireellisyys
Keliakiaepäily	III
Matala B12 vitamiini	III

KIIRELLISYYSLUOKAT

päivystys

I kiireellisyys luokka (hoitoon viikon kuluessa)

II kiireellisyysluokka (hoitoon 30 vrk:n kuluessa)

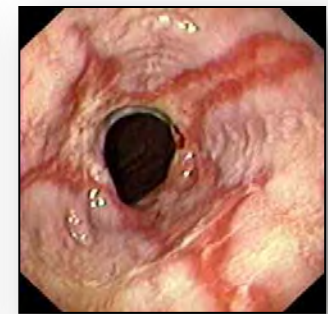
III kiireellisyysluokka (potilaan tila ei oleellisesti pahene odottaessa)

Gastroskopia seurantatutkimuksena 1

Gastroskopia

Indikaatio	Kiireellisyys
Barrettin ruokatorven seuranta	III
Ruokatorvi-, ventrikkeli- ja stoomaulkuksen paranemisen seuranta	III
Vaikean esofagiitin paranemisen seuranta	III

KIIRELLISYYSLUOKAT

päivystys

I kiireellisyys luokka (hoitoon viikon kuluessa)

II kiireellisyysluokka (hoitoon 30 vrk:n kuluessa)

III kiireellisyysluokka (potilaan tila ei oleellisesti pahene odottaessa)

Gastroskopia seurantatutkimuksena 2

Gastroskopia

Indikaatio	Kiireellisyys
Mahalaukun- ja duodenumin adenomatoottisen polyypin tai karsinoidin seuranta	III
Mahalaukun dysplasiamuutoksen seuranta	III
Keliakiaruokavalion tehon varmistaminen, jos vasta-ainetesti on positiivinen	III

KIIREELLISYYSLUOKAT

päivystys

I kiireellisyys luokka (hoitoon viikon kuluessa)

II kiireellisyysluokka (hoitoon 30 vrk:n kuluessa)

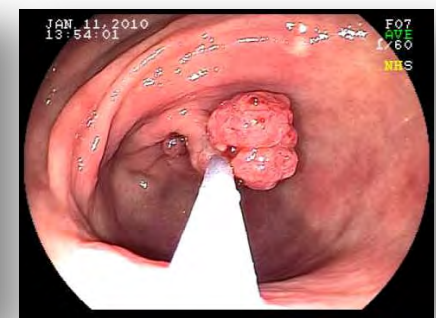
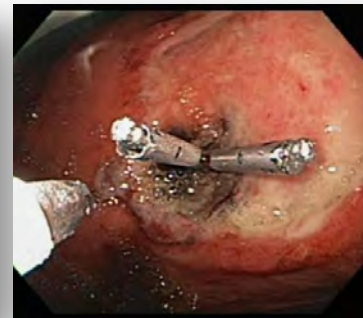
III kiireellisyysluokka (potilaan tila ei oleellisesti pahene odottaessa)

Gastroskopia toimenpiteenä 1

Gastroskopia

Indikaatio	Taustalla oleva sairaus tai syy
Laskimolaajentumien ligatuurit ja skleroterapia	Maksakirroosi, portahypertensio
Vuodon hoito; klipsit, liimaus	Mahahaava, <i>H. pylori</i> , NSAID
Polypektomia	Adenooma

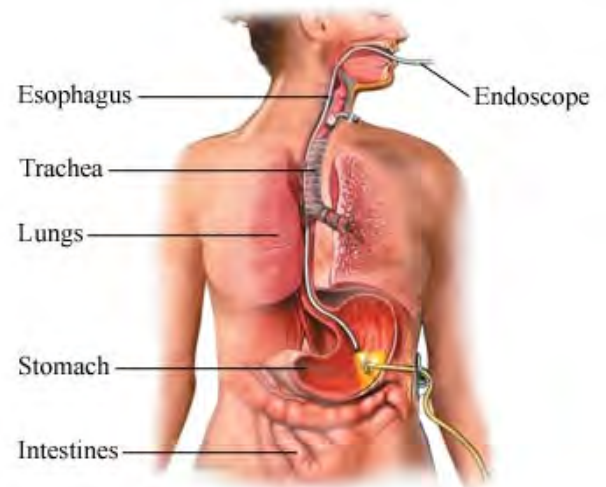
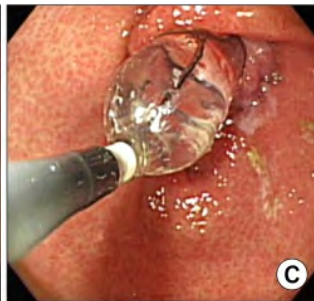
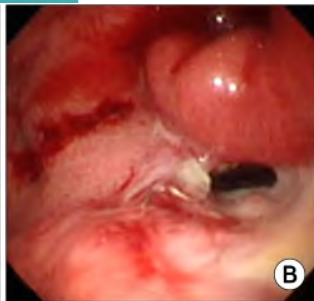

Gastroskopia toimenpiteenä 2

Gastroskopia

Indikaatio	Taustalla oleva sairaus tai syy
Striktuuroiden laajentaminen	Peptinen striktuura
Stenttien laitto	Maligniteetti
Perkutaaninen edoskooppinen gastrostomia (PEG-letku)	Maligniteetti, neurologinen sairaus

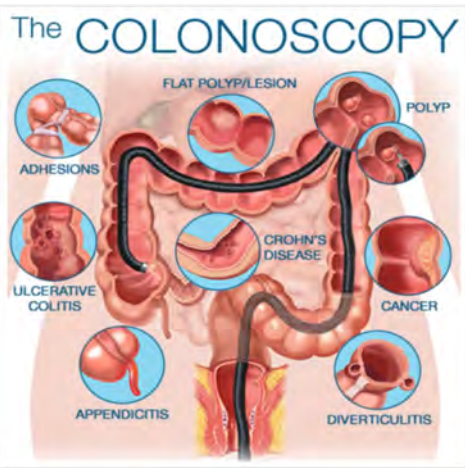

Gastroskopia

Tilanteet, jossa gastroskopia ei ole yleensä aiheellinen

- Ylävatsavaivat, joiden takia on tähystetty aikaisemmin normaalein tuloksin
- Närästysoireet, jotka paranevat elämäntapamuutoksilla ja ajoittaisella lääkityksellä
- Alle 55-v. tutkimaton ylävatsavaiva (dyspepsia), joka paranee *H. pylori* häädöllä tai 2–4 viikon PPI-hoitokokeilun aikana, ellei hälyttäviä oireita ole eikä potilas käytä tulehduskipulääkitystä
- Pitkäaikaiset ärtyvän suolen oireyhtymän oireet kuten vatsakipu, turvotus, ripuli ja/tai ummetus.

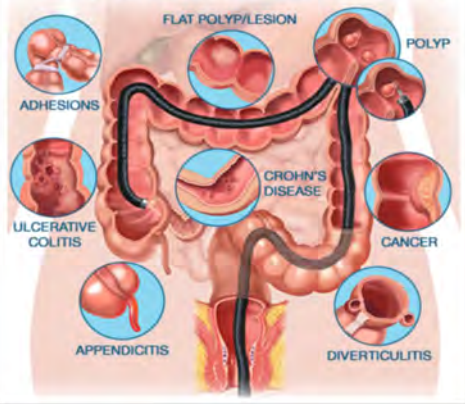
Kolonoskopia

- **Lähetteessä pitää mainita seuraavat asiat:**
 - syy kolonoskopiaan lähettämiseen.
 - onko aiemmin tehty kolonoskopiaa tai sigmoidoskopiaa?
 - Vuosi ja keskeisin löydös.
 - onko AK-hoito käytössä?

Kolonoskopia

Arkkila Perttu.
Kolonoskopia ja
sigmoidoskopia
Lääkärin käsikirja
18.4.2017.

The COLONOSCOPY

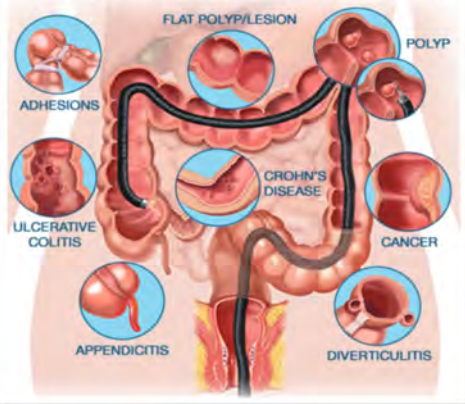

Kolonoskopian aiheet 1

Kolonoskopia

Indikaatio	Kiireellisyys
Verenvuoto peräaukosta, ellei ole ilmeistä anaalista syytä	I
Tuntemattomasta syystä johtuva meleena (musta uloste), gastroskopia negatiivinen	I
Epäselvä raudanpuuteanemia	II

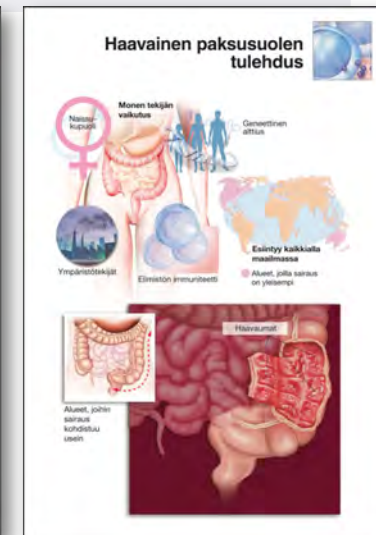
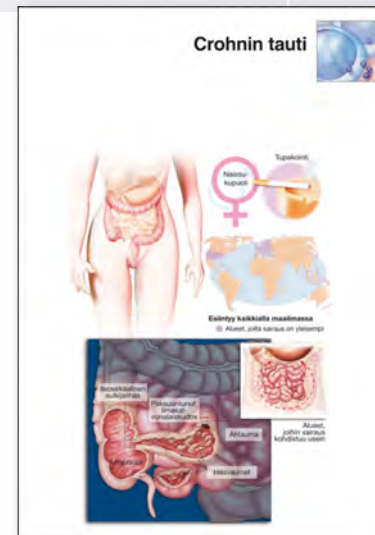

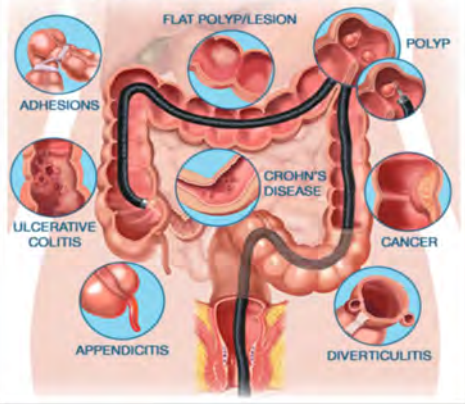
Kolonoskopian aiheet 2

Kolonoskopia

Indikaatio	Kiireellisyys
Krooninen ripuli	III
Epäily tulehduksellisesta suolistosairaudesta	III
Yli 50-vuotiaan suolen toiminnan selvä muuttuminen erityisesti, jos samanaikaisesti on vatsavaivoja	II
Komplisoituneen divertikuliitin jälkeen erotusdiagnostisena tutkimuksena	III

The COLONOSCOPY

Kolonoskopia seurantatutkimuksena

Indikaatio

Kiireellisyys

Adenoma- ja muiden polyypin seuranta

III

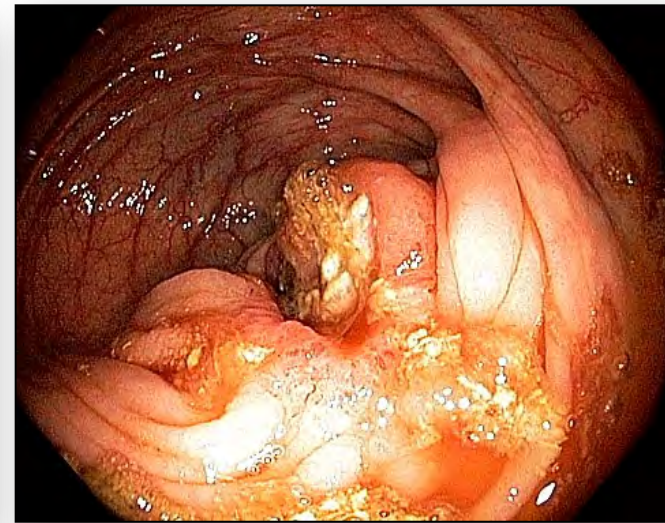
Tulehduksellisen suolistosairauden dysplasiaseuranta

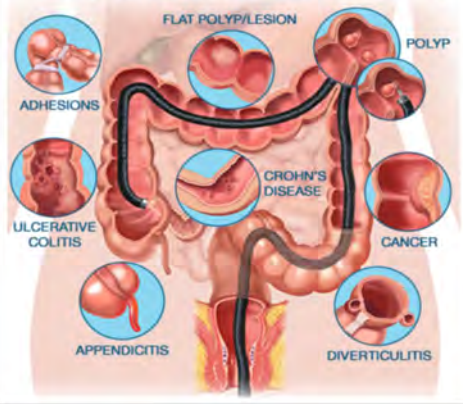
III

Paksu- ja peräsuolisyövän seuranta

III

Kolonoskopia

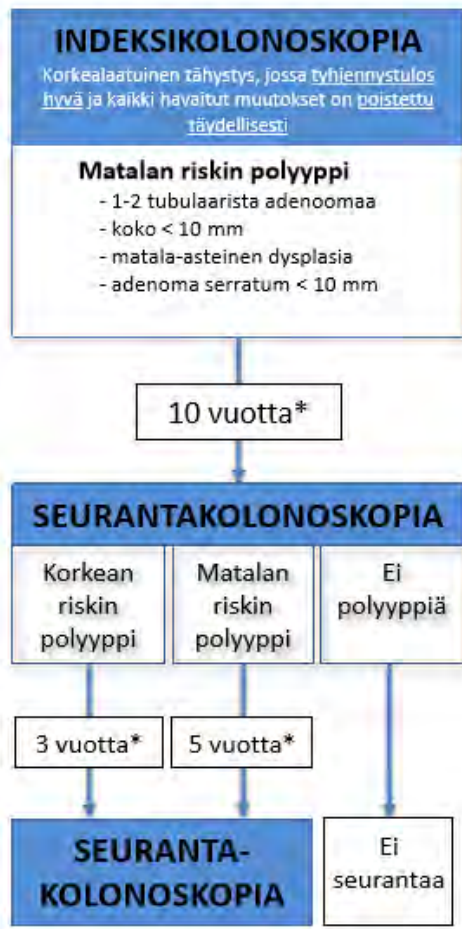

Kolorektaalipolyyppien seuranta

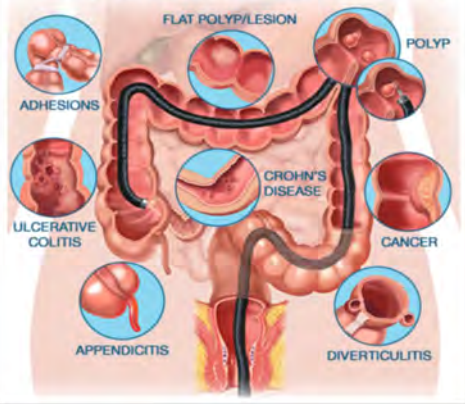
Post-polypectomy colonoscopy surveillance: European Society of Gastrointestinal Endoscopy (ESGE) Guideline. *Endoscopy* 2013;45:842-851

Kolonoskopia

* Seurantavälin lyhentäminen todennäköisesti tarpeen mikäli tyhjennystulos on epätäydellinen

The COLONOSCOPY

Kolonoskopia ja toimenpiteet

Toimenpide

Taustalla oleva sairaus tai syy

Polypektomia

Adenomapolyyppit

Dilataatiot

Crohnin tautiin liittyvä ahtauma

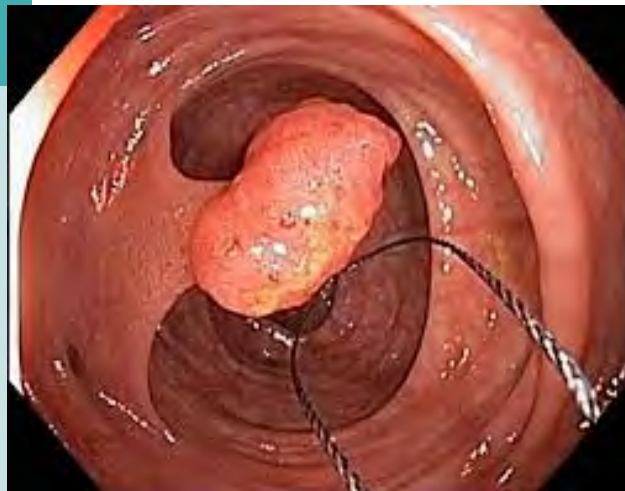
Stentit

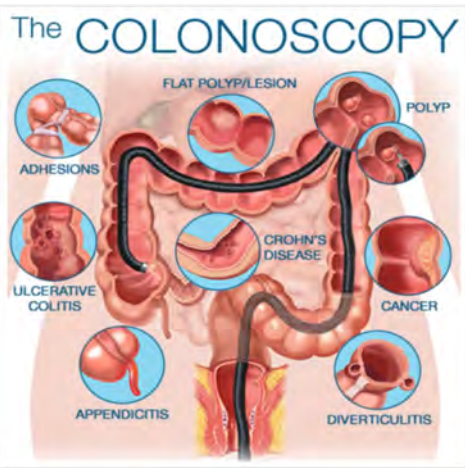
Maligniteetit

Vuodon tyrehtyttäminen

Verisuonimuutokset

Kolonoskopia

Tilanteet, jossa kolonoskopia ei ole ensisijainen tutkimus

- Meleena: syynä on yleensä vuoto ylä-GI-kanavasta →gastroskopia ensin.
- Laktoosi-intoleranssiin sopivissa oireissa kokeillaan ensin maidotonta dieettiä.
- Pitkäaikaiset IBS-tyyppiset vatsavaivat nuorilla.
- Niillä potilailla, joille on aikaisemmin tehty kolonoskopia normaalilöydöksin, ellei vatsavaivan lisäksi ilmaannu uusia oireita:
 - veriulostetta
 - laihtumista
 - kuumetta
 - raudanpuuteanemiaa
 - pitkittynyt ripuli

Kolonoskopia